

TYT DİN KÜLTÜRÜ · ÜNİTE 6 / 7 · DİN VE KÜLTÜR

İslam Düşüncesinde Yorumlar: TYT Hap Bilgi

Bu ünite
4 çıkmış soru (2018-2026)
bu bloktan yılda ~1 soru
4 ÖSYM tuzağı

ÖSYM TYT'de bu ünitenden 4 soru sordu (16-20. sorular, dersi alan adaylar için); ikisi 2023'te art arda geldi.

Sorular Kur'an'ı yorumlamanın kurallarını, yorum farklılıklarının ve mezheplerin sebeplerini ölçüyor.

Notlar tefsiri ve kurallarını, yorum farklılıklarının sebeplerini, değişen ve değişmeyen, mezhepleri veriyor; sonda ÖSYM'nin 4 sorusu tek tabloda.

① ÖSYM bu ünitenden ne sordu?

4 sorunun 3'ü tek konudan geldi: Yorum farklılıkları ve mezhepler.

Kur'an'ı anlamak ■ 1 soru
2020/17 Tefsirin kuralları

Yorum farklılıkları ve mezhepler ■ ■ ■ 3 soru

2023/18 Kurban etleri ve değişen şartlar 2023/19 Mezheplerin ortaya çıkışı
2026/20 Yorum farklılıklarının sebepleri

Sorular ÖSYM'nin yayımladığı 2018-2026 TYT soru kitapçıklarından (Sosyal Bilimler testi). Soruların metni ÖSYM'nin telifinde olduğu için burada yok; notlarda **TYT 2025/4** gibi bir damgayla, sorulduğu yıl ve numarasıyla işaretli. Numarayla soruyu kitapçıkta bulabilirsiniz.

② Kur'an'ı Anlamak

Tefsir ve kuralları

- **Tefsir**, Kur'an'ı anlama ve açıklama çalışmasıdır; yapana **müfessir** denir. **Meal** ise Kur'an'ın başka bir dile anlamca aktarılmasıdır.
- Tefsirin kuralları: Kur'an'ın dili **Arapçaya** ve ilgili ilimlere hâkim olmak; ayetin hangi olay üzerine indiğini (**esbab-ı nüzul**) bilmek; **Sünnet'e**, Hz. Muhammed'in açıklamalarına bakmak; tarafsız olmak, kendi görüşünü ayete yüklememek; ayeti **Kur'an'ın bütünlüğü** içinde, aynı konudaki öbür ayetlerle birlikte okumak. **TYT 2020/17**

- Kur'an'ı Kur'an ile tefsir: bir ayeti anlamamanın ilk yolu, aynı konudaki öbür ayetlere bakmaktır. Ayetleri birbirinden koparıp tek başına yorumlamak tefsirin kuralı değil, hatasıdır.

③ Yorum Farklılıkları

Yorum farklılıklarının sebepleri

SEBEP	ÖRNEK
Kişisel	İnsanların anlama gücü, ilgisi ve mizacı doğuştan farklıdır. TYT 2026/20
Sosyal	Savaş, kıtlık, göç gibi toplumsal olaylar dine bakışı etkiler.
Coğrafi	Gecesi ya da gündüzü çok uzun bir bölgede yaşayanın ihtiyaçları ve uygulamaları farklıdır.
Kültürel	Farklı inanç ve kültürlerle bir arada yaşamak etkileşim doğurur.
Dini metinlerden	Ayet ve hadislerin birden çok anlama gelebilmesi, sözcüklerin çok anlamlılığı.

Değişen ve değişmeyen

- Kıtlik yıllarında Hz. Muhammed kurban etinin üç günden fazla saklanmasını yasaklayıp fazlasının yoksullara verilmesini istedi, bolluk gelince serbest bıraktı. Âlimler de Kur'an ve Sünnet'i merkeze alıp toplumun yararını gözeterek yeni ihtiyaçlara cevap verdi. İslam **hayatın değişen şartlarını** hesaba katar; değişen inanç esasları değil, şartlara bağlı uygulamalardır. **TYT 2023/18**

Mezheplerin ortaya çıkışı

- Mezheplerin doğuş sebepleri: Hz. Peygamber'den sonra soruları cevaplayacak **tek bir merci** kalmaması; halifelik gibi **siyasi** tartışmalar; fetihlerle **farklı kültürlerle** karşılaşma; sosyal ve ekonomik değişim; ayet ve hadislerin **farklı anlaşılması**. Kur'an nüshalarının sayısı bunlardan biri değildir: Kur'an Hz. Osman döneminde çoğaltılıp merkezlere gönderildi. **TYT 2023/19**
- Mezhepler dinin kendisi değil, dini anlama ve yaşama biçimleridir; hepsi Kur'an'ı ve Sünnet'i temel alır.

Mezhep türleri

İTİKADİ

Maturidilik, Eşarilik

Ehl-i Sünnet'in inanç yorumları; Türklerin çoğu Maturidi

FIKHI

Hanefi, Şafii, Maliki, Hanbeli

İbadet ve hukuk yorumları; Türkiye'de Hanefilik yaygın, doğuda Şafiilik

SİYASİ

Hariciler, Şia

Yönetim ve halifelik tartışmasından doğan yorumlar

4 ÖSYM'nin Kalıbı

Yorum sorusunu gözlemek

- 1 Değişebilen ile değişmeyen ayır: inanç esasları sabit, şartlara bağlı uygulamalar değişebilir.
- 2 Sebep sorusunda her örneği bir başlığa koy: kişilik, toplum, coğrafya, kültür, dinî metin. Örneği olmayan başlık cevaptır.
- 3 "Söylenemez" sorusunda tarih bilgisiyle sına: Kur'an Hz. Osman döneminde çoğaltıldı.

ÖSYM'nin 4 sorusu

SORU

Tefsirin kuralları

KİLİT NOKTA

Ayetleri birbirinden kopuk yorumlamak kural değil.

TYT 2020/17

Kurban etleri

İslam değişen şartları hesaba katar. TYT 2023/18

Mezheplerin doğuşu

Nüsha sayısı sebep değil. TYT 2023/19

Dört öğrencinin örneği

Dinî metinden kaynaklanan örnek yok. TYT 2026/20

5 ÖSYM tuzakları: tek sayfada

Her çıkmış sorunun bir tuzağı var. Sınavdan önceki son tekrar için bu liste yeter.

- 1 Ayeti öbür ayetlerden bağımsız yorumlamak tefsirin kuralı değil, hatasıdır; Kur'an bir bütün olarak okunur. TYT 2020/17
- 2 Değişen inanç esasları değil, şartlara bağlı uygulamalardır; parça İslam'ın hayatın değişen şartlarını hesaba kattığını anlatır. TYT 2023/18
- 3 Kur'an nüshalarının sınırlı çoğaltılması mezheplerin ortaya çıkış sebebi değildir. TYT 2023/19

- 4 Öğrencilerin örnekleri kişilik, toplum, coğrafya ve kültürden; ayet ve hadislerin farklı anlaşılmasından gelen bir örnek yok. TYT 2026/20

6 Kendini dene: doğru mu, yanlış mı?

Önce D ya da Y'yi işaretle; cevaplar sayfanın sonunda.

1. Tefsir, Kur'an'ı anlama ve açıklama çalışmasıdır.	D Y
2. Meal, Kur'an'ın ayrıntılı açıklamasıdır.	D Y
3. Müfessirin Arapça bilmesi gerekir.	D Y
4. Ayetler iniş sebeplerinden bağımsız yorumlanmalıdır.	D Y
5. İslam'ın inanç esasları zamana göre değişir.	D Y
6. Maturidilik ve Eşarilik itikadi mezheplerdir.	D Y
7. Hanefilik fıkhi bir mezheptir.	D Y
8. Mezhepler dinin kendisidir.	D Y
9. Kur'an Hz. Osman döneminde çoğaltılıp merkezlere gönderildi.	D Y
10. Coğrafi şartlar din anlayışını etkileyebilir.	D Y
11. Yorum farklılıklarının tek sebebi siyasettir.	D Y

Cevaplar

1. D Yapan kişiye müfessir denir.	7. D Türkiye'de en yaygın fıkhi mezhep.
2. Y Meal anlamca çeviridir; açıklama tefsirdir.	8. Y Mezhepler dini anlama ve yorumlama biçimleridir.
3. D Tefsirin temel kuralı.	9. D Nüshalar şehirlere dağıtıldı.
4. Y İniş sebepleri ve dönemin şartları bilinmelidir.	10. D Yaşanılan yer ihtiyaçları belirler.
5. Y Değişebilen, şartlara bağlı uygulamalardır.	11. Y Kişisel, sosyal, kültürel, coğrafi ve metinden kaynaklanan sebepler de var.
6. D Ehl-i Sünnet'in inanç yorumları.	

Kaynak: Test yapısı: ÖSYM 2026-YKS Kılavuzu, Tablo 1A. Sorular ve cevaplar: ÖSYM'nin yayımladığı 2018-2026 TYT soru kitapçıkları (Sosyal Bilimler testi).